

REDACȚIA

Arad, Deák Ferencz-utca nr. 26.

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:

pe un an 20 cor.
pe 1/2 an 10 .
pe 1/4 an 5 .
pe 1 lună 2 .

N-rii de Duminică pe an
4 coroane.Pentru România și străinătate
pe an 40 francoi.

Manuscrisuri nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deák Ferencz-utca nr. 26.

INSERTIUNILE:

de un șir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 b.,
de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele, cât și
insertiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.

Scrisori nefrancate nu se primesc

TRIBUNA POPORULUI

Naționaliștii în Dietă.

(R.) Până acum au vorbit în Dietă numai doi deputați naționaliști. A fost însă destul și atâta, pentru-ca pe d'oparte să se producă o fierbere în corpul legiuitor, ear pe de altă parte în presa maghiară să se pornească o discuție dintre cele mai interesante.

Să recapitulăm numai.

În ziua când vorbise Lindner, presa maghiară amenința să nu prea să întrecă naționalitățile cu gluma, pentru-ca astfel de discursuri întăritând opinia publică maghiară, relațiunile existente, și de altfel destul de încordate, o să se inverșuneze încă.

Noi am exprimat însă părerea că se vor obișnui concetățenii noștri, încetul cu încetul, și cu adevărurile crude ce li-se va spune.

S'am avut noi dreptate.

Întâiu de toate reprezentanții naționalităților nu s'au speriat, ci eata, după Lindner a luat cuvântul slovacul Veszelszky. Acesta a spus și el tot ce li-a spus Ungurilor sasul Lindner. A făcut demarcare între unitatea politică și cea etnică, admitând pe cea dintâi, dar ridicându-se contra celei din urmă. A cerut respectarea limbii naționalităților, pretutindeni unde legea dela 1868 ne dă dreptul. A combătut curentul șovinist și a indicat egala îndreptățire ca singura care poate aduce între cetățeni mulțumirea și frația.

Și — minunea minunelor — chiar cel mai șovinist ziar, „Magyarország” (dela 4 Februarie) scrie:

„Intr'o anume măsură, ori ce maghiar poate fi mulțumit cu vorbirea lui Veszelszky. Punctul de vedere pe care l'a dezvoltat, în raport cu programul naționalist de mai înainte, prezintă esențiale osebiri și în cea-ce privește aspirațiunile, o apropiere către idealul național maghiar. Trebuie să se constate anume abandonarea negațiunii temerare față de statul ungar. Numai că abandonarea negațiunii nu însemnează încă îndeplinirea datorințelor, ear datorita fiecărui cetățean este să lucreze activ, după ale sale facultăți, pentru înflorirea patriei, pentru întărirea concordiei interne și întărirea situațiunii externe”.

După-ce spune apoi că nimeni nu disprețuiește pe Slovaci, deci că acuzarea lui Veszelszky n'avea temei, urmează:

„Suntem însă convinși, că cu vremea vor dispărea și părerile greșite (să nu-i socotească adică pe Unguri dușmani ai Slovacilor) dar în schimb și deputații maghiari, când ved semne de netăgăduita apropiere, ar trebui să fie cu mai multă răbdare și considerație, față de cei rătașiți, de cum au fost în ședința de azi”.

Kossuthiștii lui Bánffy vorbesc însă altfel. Ei prezintă pe deputații

naționaliști cași când ar fi în ajun de a-i prăpădi pe Unguri. Ascultați fraze:

„În decursul discuțiunii asupra proiectului de buget au intrat în luptă și grupările naționaliste. S'au pus în rând de bătaie. Și mai mult atacă, decât se apără. Ofensiva ce a venit asupra Maghiarimei în zilele din urmă din partea Sașilor și a Slovacilor au convins pe ori și cine, că departe de a se fi îndreptat, în timpul din urmă situația s'a agravat. Naționalitățile, hotărît, au prins curaj, în urma politicei de naționalități alui Széll, care rupând cu direcția lui Bánffy, a pășit pe terenul de excesivă cedare”.

Și așa mai departe, vrea să demonstreze că rău este a face concesii naționalităților — ingrate! . . . Ceea ce nu-i de mirat din partea milușilor lui Bánffy, ai căror inspirator, Jeszenszky și János, se înțelege că au pierdut mult în urma desființării secției naționalităților, unde suta de mii se strecura printre multe degete — patriotice.

Să ne spună însă cinstiții kossuthiști bánffyști: cam ce concesii au făcut Széll naționalităților?

Atitudinea aceasta să le fie însă de învăț Românilor, cari și în Bihor, au ajutat alegerea deputaților kossuthiști.

De altminteri ca să nu se spună că organul kossuthist n'are idei și n'ar ști da soluțiunea chestei naționalităților, în articolul său alarmant propune, știți ce? Desființarea legii de naționalități! . . . Evenimentele ar fi convins anume pe nația maghiară că legea dela 1868 este absolut rea . . . Desigur! Ea nici nu s'a făcut după dorința noastră și d'atunci încoace nici nu s'a observat sincer.

Ori-ce ar scrie însă presa maghiară, pe reprezentanții naționaliști n'are să-i impoarte, ci preocupățiunile lor de căpetenie trebuie să fie a păstra o atitudine care Maghiarilor să impună, ear pe naționalități să le satisfacă. Laudele n'au să-i ademenească, nici insultele n'au să-i înfrice.

Scopul este să se stabilească o înțelegere între Unguri și naționalități. Ear aceasta se poate face numai dacă se vor căuta puncte de atingere, și se va înconjura bruscarea sentimentelor. În privința aceasta deputații actuali naționaliști au un rol important și dacă îl vor îndeplini conștient, vor bine merita nu dela naționalități numai, ci dela patrie.

Urmând calea pe care o indică prin vorbirile recente, nu ne îndoim, că ei vor și contribui la crearea unei noi situațiuni politice, situațiune în care chiar dacă nu s'ar ajunge la o înțelegere cu stăpânirea, un lucru însă se va deseprși: lupta solidară a naționalităților, care înomnis va aduce după sine și luarea în considerație a pretenșiunilor noastre drepte.

Șovinistii nu sunt mulțumiți, că își fac treburile „nemzei” cu banii statului cum le place, ci „Magyar Szó” ar vrea ca și tesaurul armatei să li-se dea pe mână.

„Recunoaștem interesul legal al dinastiei și al armatei de a îngrămădi tesaurul armatei. Dar și națiunea birnică, luptătoare este ceva. . . Poftiți și dați o parte din sumă pentru spriginirea din partea statului a bisericăi maghiare protestante. (Nu și pentru cea mozaică? Red.) . . . Poftiți și faceți o celtiune săcuiască! (De ce nu una anti-kazară! Red.)”

Tenorul lui „Magyar Szó”, e destul de invederat, din cele înșirate ca să ne putem dispensa de argumentațiunea-i judaico-patriotică.

Chestii române...

Pe kossuthiștii din jurul ziarului „Egyetértés” i-a cuprins grija pentru chestiile române. Afă anume, că noi, cești din regatul ungar, am fi ajuns într'o contradicție de principiu nu se poate mai — zăpăcitoare, ear frații din Bucovina și cei din România d'asemenea nu știu ce să mai facă. Îndeosebi i se pare că „zilele guvernului Sturdza sunt numărâte, deoarece-ce încassarile merg rău ear primul ministru vrea să facă economii”!

În ce privește pe frații din Bucovina și România, nu-i nevoie să reflectăm la scrisorile dela 3 Februarie ale numărului organ kossuthist.

În ce ne privește însă pe noi, cești din regatul ungar, înim să reflectăm, ș'anume la cele ce scrie despre înconșința nemat pomenită a „Tribunei Poporului”, — la cele ce se scrie despre „Tribuna”, „Gazeta” și „Libertatea”, vor răspunde confrății noștri dacă vor avea plăcere.

Despre noi scrie că am mărit zăpăceala între Români anume prin faptul, că până ce pe „activiștii” din jurul „Libertății” i am întâmpinat cu bunăvoință, i am lăudat și prezentat ca pe niște pioneri ai unei acțiuni care duce la — Dietă, pe Dr. Munteanu, „cel dintâiu Român, care a propagat activitatea” l'am cerut pentru că a candidat la Ighiu și l'am prezentat ca pe un nesocotitor al solidarității naționale! . . .

Cel care scrie acestea în „Egyetértés” ori este un guguman, care nu știe ce se petrece între Români, ori intenționat prezintă lucrurile în lumină falsă, pentru a face patrioșilor bucurie.

Întâiu de toate nu trebuie a se face confuzie: un soi de Români sunt înțeriți grupați în jurul „Libertății”, și alt soi este dl Munteanu. Cel dintâiu și au pus drept țintă să dea nouă pulsațiune partidului național înțelegându-se cu toate elementele viguroase și sincere ale partidului. Ei prepară un viitor mai bun — poporului, până ce dl Munteanu și a fondat foarte întâiu să se răsbune în chestii locale, cum a fost chestia cu banca „Ardeleana”, ear în al doilea rând să-și prepare calea spre un scaun în Dietă. Cel dintâiu lucru — campania violentă contra „Ardelenet” — l'a făcut desaprobat fiind de întreaga presă română; ear cât despre a doua țintă, iarăși știm că afară de o coterie locală, fără nici o autoritate și însemnătate, nimeni nu l'a aprobat și chiar cercul Orăștiei l'a respins când s'a prezentat să-i solicite — mandatul de deputat. Tot așa a pășit o și la Ighiu. Ceea ce dovedește nu zăpă-

ceală în partidul național român, ci că preponderază hotărîrea de a nu se da nici un sprigin celor cari calcă solidaritatea.

Acum în ceea ce privește critica adusă acestei activități a activistului Dr. Munteanu, noi ne am mîrginit să reproducem numai ce s'a scris în „Tribuna”, unde au fost nu insulte, nici calomnii, cum îi place lui „Egyetértés” să insinue, ci s'a scris ceea ce obștea română întregă a crezut despre campaniile d' lui Munteanu.

Din asta nu rezultă însă că „societatea română ar fi spartă”, ci dimpotrivă, că Români de bine sunt una într'u a pune la locul lor pe cei ce vor să facă spărtură în partidul și programul nostru național.

De altminteri că ce valoare au pentru Unguri opintirile d' lui Munteanu și câtă plăcerere le face să-l vadă „la lucru”, se poate judeca din simpatia și zelul ce depun întru apărarea amintitului domn.

Românii știu însă și ei să tragă consecuența din asemenea lucruri. Le au și tras deja. D. Munteanu a simțit aceasta și apărarea ce i-o face ziarul maghiar desigur că nu o să-l înalțe în ochii Românilor.

DIN DIETĂ.

— Ședința dela 4 Februarie. —

Cel dintâiu a luat cuvântul Serenyi Béla, care a vorbit asupra situațiunii economice, pe care a zăpăc-o ca foarte gravă și a cerut ca guvernul să vină cu un plan de radicală îndreptare. A cerut să se mărească rețeaua căilor ferate, îndeosebi pe Alföld, precum să se facă și canale și pentru înflorirea agriculturii să se introducă premii de producțiune. Peste tot, cere să se aibă mai multă grije pentru provincie, ear nu să se concentreze totul în capitală.

Bizony Akos, kossuthist, pledează pentru programul partidului și polemizează cu Veszelszky, spunând că nicăiri în Europa — bine că nu în lumea întreagă — naționalitățile n'au atâtea drepturi ca în Ungaria. Constată însă că legea electorală este nu se poate mai defectuoasă. Sunt comune, în cari cineva are dreptul de vot deși plătește numai 29 cruceri dare și sunt altele, unde are acest vot numai plătină 29 fl. dare. Guvernul, care rabdă asemenea situație, nu este liberal.

Termină cerend desființarea legii de naționalități.

Un rechisitor.

Deputatul agrar-guvernamental Baros Károly, în ședința de alături a Dietei, a prezentat astfel icoana situației proprietăților rurale din țeară:

Am luat datorile hipotecare și din datorile nehipotecate am socotit suma proporțională din us. Am luat întâi procentele datoriiilor, anuitățile sarcinile publice, darea către sta comitatensă și comunală, și am ajuns la rezultatul, că greumântul pe pămînt

într'un an de zile face mai mult, decât e venitul curat cadastral a țării. Eiar despre venitul curat cadastral e opinia, că e mult mai mic decât venitul de fapt.

Apoi, în socoteala noastră n'au fost lăsate la o parte proprietățile de stat și cele bisericesti, pe cari lăsându-le la o parte, rezultatul ar fi și mai groasnic. Astăzi putem să zicem că 80% din proprietarii de pământ nu mai sunt proprietari, ci pur și simplu arendatori ai propriului pământ. Și apoi 79% din locuitorii Ungariei sunt cultivatori de pământ.

Trebuie să constatăm totodată, că în cel din urmă 30-35 de ani foarte puțin s'a făcut în interesul agriculturii (s'a făcut în schimb în — interesul maghiarisării. *Red.*)

Să ilustrăm cu câte-va date importanța agriculturii în Ungaria.

După ultima statistică agrară, au fost în Ungaria 2,338.000 proprietari independenți. Din aceștia, codași: 1,279.000; mici proprietari: 1,085; iar proprietatea mijlocie avea: 19.800; marea proprietate: 3700. Cele 36 mil. 800.000 holde catastrale, teren de muncă, le-au cultivat cele 2,338.000 proprietari. Vin pe codași: 2,155.000 holde; pe mica proprietatea mijlocie: 5,600.000; pe marea proprietate: 11,900.000. Aceste holde și acești proprietari au dat pâine în Ungaria celor 76% din locuitori.

Restul de 24% din locuitorii o formează diferitele profesii, funcționarii și intelectualii, cari, și aceștia, depind în existența lor de situațiunea masei mari a celor 76% din numărul locuitorilor țării.

La acest sinistru requisitor al deputatului agrar, singura reflexie ce s'a auzit în parlament a fost „spiritul” lui Rakovszky: „Liniste adncă, în tabăra guvernamentală”.

Eată, unde ar trebui să se pasioneze aceia, cărora le-a căzut pe mână ocărulirea acestei țări!

Chestia ruteană în Casa-Magnaților.

În ședința dela 4 Februarie a Casei-Magnaților s'a petrecut un lucru neobicit: contele *Essterházy János*, a interpalat în chestia ruteană. El a întrebat dacă are guvernul știre despre uneltirile și miseriile pe cari le produc în acele părți îndeosebi elementul imigrat (adică Ovreii!), seră-

cind și ducând la desperare populația autohtonă. Întreabă mai departe dacă guvernul și-a cules informațiunile asupra situației d'acolo și are de gând să le aducă și la cunoștința parlamentului? Dacă are de gând ca pe cale legislativă: printr'o lege asupra stabilirii în țeară a străinilor să îndrepteze situația?

Szell răspunde că guvernul a avut și are toată sollicitudinea pentru populația ruteană. S'a și început o acțiune intensivă pentru delaturarea reului. Zice însă că nu-i permis a aduce nici în discuție — nici în acțiune de salvare idei și tendențe *confesionale*... Va să zică din pur liberalism să nu se supere nimeni pe Ovreii mișei cari despoaie pe creștini!

Promite că pe cale legislativă, printr'o regulare a imigrărilor va căuta să saneze reul.

Plösz spune că despre licitațiunile cu gramada are cunoștința. Știe că s'au făcut abuzuri. Reul residă mai ales în neregularitatea dela cărțile funduare. Nu-i stă în putință să suspende licitațiile, pentru-că deservirirea decisiilor justiției nu le poate opri. Pe calea legii, și anume a §-ului 156 este gata a interveni și asigură că abuzivii vor fi pedepsiți.

Interpelantul s'a declarat mulțumit cu răspunsurile ambilor ministri.

DIN ROMÂNIA.

Intrunirea dela sala Dacia.

Duminecă s'a ținut o intrunire publică în sala Dacia, convocată de partidul conservator de sub șefia d-lui G. Gr. Cantacuzino.

Intrunirea s'a deschis la orele 2 și jumătate. Lume multă. Sala, lojile, coridoarele și scena erau literalmente pline.

La această intrunire au luat parte și numeroși delegați din județe.

Discursul d-lui G. Gr. Cantacuzino.

Dl G. Gr. Cantacuzino, șeful partidului, salută pe cei de față și pe delegații din provincie.

„N'aș fi voit, a zis d-sa, ca să ne intrunim aci așa de curând; împrejurările însă ne-au silit ca să facem aceasta”.

Oratorul spune apoi că chestia Olimpicilor animează azi întreaga țeară, căci s'a nesocotit pactul nostru fundamental și s'a lovit în demnitatea națională.

„Am convocat această intrunire, a zis după aceia dl Cantacuzino, pentru-că să nu fim învinuți că am stat în nepăsare, lăsând să se dea acestei chestiuni soluțiunea antinațională pe care voește să o dea dl Sturdza”.

După-ce vorbesc d-nii Alexandru Bădărău, M. Vlădescu, Geblescu, colonel Ghica, general Lahovary, B. Pălinescu și Take Ionescu, Dl Cantacuzino ceta următoarea moțiune:

„Cetățenii Capitalei și delegații județelor din țeară, intruniți în sala Dacia, în ziua de 20 Ianuarie 1902, declară că recunoașterea dată societății Olimpicilor de către guvernul d-lui Sturdza constituie o violare a Constituției și o primejdie pentru interesele și demnitatea Statului român și protestează în contra politicii guvernului”.

Sărbarea centenarului lui Ioan Heliade Rădulescu.

Poporul Capitalei României a sărbătorit Duminecă cu mare pompă centenarul ilustrului scriitor Ioan Heliade Rădulescu.

În fața universității.

Aci au fost ridicate mai multe arcuri de triumf, împodobite cu steagul tricolor.

Pe partea dreaptă a trotuarului, în fața statuei marelui Heliade, a fost ridicată de comitetul organizator al sărbării o tribună de unde au vorbit oratorii.

Școlile și delegații.

La ora 1 și jumătate încep să sosească elevii liceelor și școlilor publice din Capitală, împreună cu directorii și profesorii lor.

O frumoasă impresiune a făcut asupra numeroasei asistențe sosirea elevilor liceului Mihai Viteazu organizați militărește, având în frunte o muzică compusă din elevii școlii, care a cântat imnul național.

Elevii liceelor s'au așezat în jurul statuei, ocupând întreaga grădină din fața Universității.

După sosirea școlilor publice, au început să sosească delegațiunile.

Au asistat din partea Senatului d-nii senatorii M. Schina, Dr. Bucșenescu și Constantinescu Râmniceanu.

Din partea Camerei d-nii deputații Em. Porumbu și Stănculeanu.

Primăria capitalei era reprezentată prin însuși primul dl Procopie Demetrescu.

Din partea comitetului organizator al sărbării au asistat d-nii N. Crătuțescu, general Tell, Laurian, C. Boerescu și St. Sibleanu.

Printre numeroșii asistenți am putut remarca pe Heliade fiul, maica stăriță Heliade Rădulescu, Adamescu, secretarul general al ministerului de instrucțiune publică, G. Pallade, fost ministru, Saba Ștefănescu, Demarat, etc.

Un mare număr de ofițeri au venit să ia parte la această sărbare.

Coroanele.

Cu această ocaziune s'au depus la picioarele statuei lui Heliade numeroase coroane.

Printre acestea am putut remarca o prea frumoasă coroană de crin a partidului conservator, care avea inscripția următoare: Marelui patriot Heliade Rădulescu.

Apoi era o coroană de stejar a „Ligei Culturale”, adusă de o delegațiune a comitetului „Ligei”, în frunte cu dl Florescu.

O frumoasă coroană au adus elevii școlii primare Nr. 19 din Capitală. Această coroană era de ederă. Apoi erau coroane din partea Adunării Deputaților, de flori naturale, a societății „Gutenberg”, a societății „Carpați” și a Teatrului Național, o prea frumoasă coroană de camelii.

Discursul d-lui profesor Gr. Tocilescu.

La orele 2 și un sfert s'au început discursurile.

Cel d'întăiu care a luat cuvântul a fost profesorul universitar dl Gr. Tocilescu.

D-sa a făcut o scurtă biografie a lui Heliade Rădulescu, apoi a arătat marile merite ale acestuia.

„Heliade Rădulescu, a zis oratorul, n'a fost numai omul literilor. El a lucrat pe toate terenurile și lui îi datoră starea actuală.

Ai sărbători astăzi memoria, continuă dl Tocilescu, este o datorie din partea noastră.

Mă simt fericit că mi-a fost dată tot mie sarcina d'a vorbi astăzi, despre Heliade Rădulescu, premergătorul și pregătorul mișcării dela 1848.

Și când îmi arunc privirea asupra statuei lui, par'că'l aud că mă întreabă:

— Ce ai făcut voi, pentru cari am muncit atâta? Ce ai făcut voi cu talentul meu pe care vi-l'am dat vouă?

Răspunsul meu ar fi atunci:

LA MASĂ

Actele sosesc d'arindul,
Le înregistrează mereu...
Scârțâște, se grăbește
Obositul meu condeiu...

Câte lupte, patimi grele
Actele mai povestesc...!
Se îmbracă-n ele gândul
Și păcatul omenesc...

Și dulapul plin pe ele
Îl aud mereu pocnind...
Stând la masă singur, eată
Par'că-n brațul lor mă prind...

Par'că văd, cum es din acte
Oament palizi, obosiți,
De-ale vieții patimi, ură
Și necazuri amărite...

Cum se blastăm d'arindul
Pătimași cu negru gând...
Mame și copii, pe uliți
Trec, mereu, amar plângând...

Frați cu ura cea de moarte
Ved la luptă încordați
Și părinți, pentru avere,
Ved în sânge înecați...

Ah, un demon stăpânește
Azi viața tuturor
Care stinge via, iubire
Și al sufletului dor...!

* * *

Vântul bate la fereastră
Stropi de ploaie necet vărsând...
Eu cuprins de gânduri, singur
Stau, la acte-nregistrând...
A r a d, 1902. Alexandru Aciu.

ACASA.

Acolo, unde toate 'mi sunt străine,
Cum e de stănci pământul roditor,
Acolo, ah, acolo sunt la mine,
Și lanțul mi-se pare mai ușor.
Acolo 'mi recunosc ori care vină,
Și cred și ert și sufer și mă 'mpac;
Acolo ca un bulgăre de tină
Cad și mă 'nec, în strălucitu-'mi lac.
M. Cunțanu.

CLEOPATRA.

ROMAN 21

HAGGARD RIDER.

Traducere de Leandru.

E un ce curios amorul femeii, la început e atât de neînsemnat și pe urmă devine puternic! La început e un izvor sub țire, care ținește din sinul munților. Și la sfârșit ce devine? Un riu puternic, care duce corăbiile fericirii și acoperă câmpuri îndepărtate cu flori vii. Sau poate devine o cascadă, care cu inundații nimicește sâmb-

purile speranței, rupând ori ce stavilă, ridicată din hotărârile bărbătești, distruge sălășul curățeniei sufletului și templul credinței.

Căci flința nevăzută, după-ce a destănat mersul naturii, a luat în planul ei și această plantă a amorului femeesc, care cu o creștere neegală, creiază egalitate în legile naturii. Căci sau ridică pe cel de jos la înălțimi nevisate de ei, sau pe cel nobil îl trage în noroi.

Și așa se întâmplă, că până-ce trăiește femeea, această surprisă a naturii: binele și răul merge mână 'n mână. Acolo stă ea și orbită de amor dispune asupra sorții noastre, pune nectar dulce în paharul amar și inveniează seva sănătoasă cu blastămul dorințelor.

Ori încărânu te vei întoarce, o vezi pe ea în fața ta. Slăbiciunea ei, e puterea ta; puterea ei e neputința ta; dela ea și-se trage originea și tot la ea te întorci. Ea și-e slujnică și tu îi ești rob; la atingerea ei amuțeste onoarea, se deschide lacătul, se surpă stavila.

Nemărginită e ea ca oceanul și schimbăcioasă ca cerul, și numele ei este neprevăzutul. Omule, încearcă a fugi de femeie și de amorul ei, căci ori încărânu ai fugi, deștinul e să fii a ta, și ori-ce ai zidi, ei îi zidești!

Și așa se întâmplă, că eu, Harmachis, care toate acestea le am ținut departe de mine, am fost totuși condamnat, să cad prin ceea-ce am desconsiderat. Căci eată, Charmion mă iubea — de ce? nu știu. S'a îndrăgostit de mine. și dragostea ei a provocat, cele ce vă spusel.

Eu însă neștiind nimic, o tractam ca pe o soră, și înaintam cu ea la braț spre destinul nostru comun.

Așa trecu timpul, până când toate erau pregătite.

Era înspre seară când a trebuit să urmeze lovitura. În palat se petreceau orgii. În decursul zilei vorbisem cu Sepa și cu căpitanii unui detașament din cinci sute de capete, cari mâne în zori de zi vor intra în palat, când eu voi străpunge o pe regina Cleopatra, și vor omori pe soldații romani și galici.

Tot în aceeași zi am cumpărat pe suțatul Paulus, care de când l'am tras după mine pe poartă, era solut meu. Parte înspăimântându-l și parte promițându-i bani, l'am înduplecat, ca mâne noaptea, când îi se va da semnul, să deschidă porțile dinspre răsărit al carei păzitor era el.

Totul era pregătit, trebuia numai să-mi întind mâna după victorie, ca grădinarul după fructele coapte.

Și totuși, cum stam acolo, la petrecerea regală, inima-mi era grea, și umbra grozăvenilor următoare îmi mistuiun sufletul. Stam în local de onoare, aproape de flința regală a Cleopatrei, și priveam în jos spre șirele oaspeților împodobiiți cu pietre scumpe, privind în special pe toți cei destinați să moară.

Înainte mea zăcea însăși Cleopatra, în frumsețea sa perfectă, care cutremura pe privitor, întocmai cum te cutremură vetejul vântului de noapte sau vederea vulturilor furtivoase.

(Va urma).

— Părinte scump, munca ta n'a fost zadarnică. Talantul tău n'a căzut pe pământ sterp — roadele se cunosc, se văd.

In locui școlii ruinate in care dădea lecțiuni de limba română, s'a ridicat astăzi un palat, palatul universității. Dumnezeu a bine-cuvântat ostenele tale.

Opera ta? ... Dar cine poate vorbi de ea; școli, îndrumare politică, conștiință de neam, presa, tot ce are România azi, e opera ta și toate acestea au venit astăzi ca să se prostorne la piedestalul tău și să-ți arate că nu te-au uitat.

Valuri, valuri, vin împrejurul tău ca să-ți intoneze imnuri de gloriificare faptelor tale.

Așa este, dar, umbră măreață, că n'ai ostenit de geaba in viața ta!..

Iată rezultatul muncii tale.

Și acum, după-ce te-ai scoborit din dreapta tatălui, pentru ca o clipă să te întrești cu noi, du-te înapoi, cu credința că in secolul XX neamul românesc își reamintește de bine-facerile pe cari ți le datorim.

Tu ai fost pentru noi ca și Ioan Botezătorul, tu ai fost regele poeziei, tu ești eroul zilei de azi.

Alte discursuri.

Di *Obedenaru* dă citire unei poezii, prin care glorifică pe gigantul profet al neolatinității.

Di *Adamescu*, secretarul general al ministerului de instrucțiune publică, vorbește despre activitatea literară a lui Heliade Rădulescu.

Apoi arată că mișcarea dela 1848 până la 1860 nu poate fi înțeleasă, dacă nu se studiază și Heliade, căci el a produs această mișcare.

Heliade Rădulescu, zice oratorul, a încurajat pe toți literații noștri, cărora le-a dat tot concursul său și aceasta dovedește că lupta absolut desinteresat.

Heliade a înființat tipografia, societăți, ziare, etc.

Oratorul arată in urmă ce a făcut Heliade pentru gramatica română.

Sărbarea de azi, e o dovadă zice oratorul că noi înțelegem și ne spunem lui.

Di *Procopie Demetrescu*, primarul Capitalei, vorbește in numele comunei, spunând că aduce prinosul de admirație și respect pentru Heliade Rădulescu, a cărui activitate in toate ramurile a adus atâtea roade.

Heliade Rădulescu, deși târgoviștean, a trăit mai mult in București unde, zice primarul Capitalei, a înființat „Curierul de ambele sexe”, unde a scris timp de 20 ani.

Arată apoi că Heliade este premergătorul mișcării dela 1848.

Terminând, spune că se cuvine ca orașul București să-l sărbătorească.

Di *Orănescu* vorbește in numele studențimei.

D-se spune că este o datorie ca studenții să depună omagii de respect față de Heliade, care face parte din cea pleiadă, căreia țeara noastră îi datorește locul de frunte. Oratorul se adresează studențimei:

Voii studenții, să vă îndrumați tot-d'aua și să luați exemplul dela astfel de oameni și atunci suntem siguri că țeara noastră va merge mereu înainte pe calea progresului.

După discursul d-lui Orănescu, sărbarea se termină și mulțimea se răspândește.

Centenarul lui Heliade a fost sărbătorit in toate orașele din țară. U.

Din străinătate.

Vorbele lui Krüger despre pace.

Se telegrafează din Haga că doctorul Krüger, președintele Transvaalului, într'un interviu cu un corespondent dela ziarul „New-York-Journal”, a zis:

„Mă rog lui Dumnezeu să lumineze poporul englez. Noi avem deplină încredere in tot ce fac președintele Stejn și credincioșii săi. Noi luptăm pentru libertate.

„Acea cari ne vor procura pacea prin intervenirea lor, vor avea dreptul la toată recunoștința noastră”.

Regina Olandei pentru pace.

O telegramă din Haga spune că regina Wilhelmina face presiune asupra șefilor buri pentru-ca să ofere ei înșiși deschiderea tratativelor de pace. Anglia ar fi dispusă să examineze și să discute ofertele.

Sultanul exilând trei frați. Depeșă din Constantinopol anunță că trei frați anume Cestatanas, foarte bogați giuvaergii, greci, stabiliți de trei-zeci de ani la Galata, au fost exilați la Sinope pentru-că au servit pe tinerii turci remintându-le scrisori venind din străinătate.

Di Loubet la regele Christian.

O depeșă trimisă din Copenhaga ziarului „Daily News”, spune că di Loubet președintele republicei, ar avea intenția de a vizita curtea olandeză la reîntoarcerea sa din Petersburg.

Se știe că guvernul german va propune canalul din Kiel pentru trecerea escadreii franceze, in scop de a a menaja o întrevedere între împăratul german și Loubet.

Pacea buro-angleză.

Haaga, 4 Februarie. Guvernul, in ședința de azi a Camerei a răspuns la întrebarea pusă cu privire la intervenirea in războiul buro-anglez. Ministrul a zis că răspunsul Angliei este deja in mâinile guvernului olandez. Cuprinsul acestui răspuns nu se va publica până ce nu va vrea și Anglia. Guvernele aceste două negociază între ele, când să fie publicat răspunsul. Guvernul olandez are de gând să publice răspunsul peste câteva zile in cartea galbenă.

Bruxella, 4 Februarie. Se telegrafează din Bruxella Agenției „Morning Postale”, că in conferința ținută sub prezidenția lui Krüger, șefii buri au hotărât să nu facă pace numai dacă cele două republici vor fi deplin libere.

Haaga, 4 Februarie. Hovard, consul englez, a declarat guvernului Olandei, că Anglia nu mai voeste să negocieze cu Krüger și Leyds. Dacă Buri vreau pace, comandantii lor să înceapă negocierile.

Simple constatări.

Sibiul, Ianuarie.

Turneul artistic, întreprins in săptămânile trecute de artiștii noștri, Dima-Popovici, ni-e o dovadă destul de eclatantă, despre prestațiunile acestor doi lucrători ai neamului nostru. Ei cunoaște toată suflarea românească și dinpreună cu noi îi admiră chiar și străinii; îi admiră pe Et și admiră neamul din cari au eșit acești doi bărbați.

Di G. Dima, a fost profesor la seminarul „Andreian” din Sibiul. Timp de aproape 20 ani a instruit pe elevii din seminar și partea cea mai mare dintre acei elevii, mergând pe sate, începe să lucreze așa după cum vrednicul lor profesor i-a instruit. Și dacă e vorba să se aleagă profesori la puținele noastre institute, la tot cazul cei mai calificați să fie la seminarul din Sibiul, căci elevii aceluia institut au menirea de a fi in nemijlocită apropiere cu poporul și a lucra pentru ridicarea lui.

In zădar, căci marele flu al Branului nu i-a plăcut talentul artistic al d-lui

Dima, fiind-că nu știa să cânte „Doamne miluește-ne” așa după cum au zise pe cântorii din Bran. A fost destul un cuvânt, ca di Dima să părăsească Sibiul; să părăsească seminarul și Reuniunea română de cântări, pe care o ridicase la un nivel atât de înalt, încât prestațiunile ei au fost admirate și in capitala României.

Și ce fac atunci înaltul prelat? Fiind-că era o combinațiune oare-care la mijloc, angajă de profesor la seminarul pe di Timoteiu Popovici, pe care îl favorisă așa după cum numai se poate mai bine. Il făcu economul seminarului, îl impusă cu forța conducător al „Reuniunii române de cântări” și tot la mandatul metropolitului fu ales de instructor la școala Asociațiunii.

După 8 luni de muncă însă membrii Reuniunii de cântări, îl delătură dela conducere pe di Popovici și cu voia ori fără voie, nevoiți au fost se să ia refugiu la sasul Kirchner. După-ce combinația n'a reușit, fiind-că di Popovici n'a prea făcut vizite pe la Bran, începură a i se relaxa și beneficiile. La școala „Asociațiunii” nu mai e; dela economatul seminarului l'a delăturat și a pus pe *Proca*, fiind acesta înrudit mai deaproape cu I. P. Sa, ear de instructor la cântări angajă de di Ioan Mateiu.

Destul! Ea cred că fie-care om ne-preocupat poate vedea cum se conduc azi treburile bisericesti, in archidieceasă. Poate să-și facă o iconă fidelă, intru cât mitropolitul Mețian lucră pentru înaintarea institutelor noastre, ori pentru fericirea „neamurilor”. Pună fie-care mâna pe inimă și spună, dacă acești doi instructori — ori cum să le mai zic — pot să stea față cu Dima? N'a fost acesta un pas in detrimentul seminarului, când I. P. Sa, îndată după suirea sa pe tronul bisericesc, a început a șicana pe di Dima?

Mă rog pentru scuze, că am adus in combinație valoroasa persoană a d-lui Dima, dar numai ca să constatez adevărul și se arăt, cu ce chibzueli se conduc instituturile noastre culturale.

Dacă I. S. Sa nu simte pierderea cu ducerea d-lui Dima din Sibiul, o simte aceasta seminarul „Andreian”. O simte societatea română sibiiană și o simt toate bisericile și școlile gr. or. din archidieceasă.

Correspondentul.

NOUTĂȚI.

ARAD, 5 Februarie n. 1902.

Măndreață de limbă! Dacă Francezi *Kossuth* s'a pomenit in istorie, adevă de ce n'ar face limbistică ori care colaborator dela „*Magyar Szó*”.

Eată ce cetim in celebrul ziar:

„Frumoasa noastră limbă, in afară de cea italiană poate, cea mai eufonică între limbile moderne; căci se mișcă cu ușurință pe întreaga scară a sentimentelor și fidelității naturale și chiar și vorbită e musicală.”
Kikörvonalosztatott!

Concert, împreună cu teatru, urmat de dans aranjază tinerimea română din Oradea-Mare sub prezidiul de onoare al dlui avocat Iosif Roman cu concursul binevoitor a domnișoarelor Gabriela Cranic, Cornelia Erdélyi și Silvia Papp, Joi la 27 Februarie st. n. 1902, in sala mare a hotelului „Arborele Verde”. Venitul curat e destinat spre mărirea „Fondului de ajutoare” al tinerilor lipsiți. Începutul precis la 7 1/2 ore seara. Prețul de intrare: pentru o persoană: 4 coroane, — pentru o familie 10 coroane. Suprasolviri generoase să primesc cu mulțămire, sunt a se trimite la adresa cassarului Victor Mercea, (Köfaragó-utca) și se vor evita pe cale ziaristică.

In pauză se vor juca: „Călușerul” și „Bătuta”. Program detaliat sara la cassă.

Comitetul executiv: Valeriu Liuba, președinte; Adrian Popescu, secretar; Nicolau Zegre iun., maior-dom; Corneliu Papp, notar; Victor Mercea, cassar; Vasile Babi, controlor; Ioan Cosma, controlor. Aranjieri: Dr. Isaia Ardelean, Alexandru Balanescu, Coriolan Baita, Romul Barbu, Dr. Corneliu Besan, Augustin Boțioc, Ioan Bretan, Ioan Bulzan, Ioan Caraian, Augustin Ciaviciu, Dr. Ioan Cimpian, George Cimponeanu, Augustin Chindriș, Petre Cismas, Augustin Ciurdar, Ales. Korcsmáros, Aureliu Crișan, Eugen Darabant, Alexandru Dragan, Dr. George Drimba, Desideriu Filep, Paul Gall, Gabriel Gherlan, Augustin Gitta, Dr. Ioan Iacob, Dimitrie Mangra, Alexandru Marcu, Savu Maria, Ludovic Mesaros, Emil Montia, Alexandru Muntean, Romul Papp, Dimitrie Popa, Aurel Popescu, Alexandru

Popoviciu, Gabriel Popoviciu, George Popoviciu, Petru Preda, George Prodanoviciu, Dr. George Roxin, Carol Siclovian, Dr. Aurel Zegre.

Grafierea unui condamnat la moarte. Criminalul francez Criere, care și-a ucis copiii, a fost grațiat de pedeapsa cu moarte la care fusese condamnat și i-a fost comutată pedeapsa in muncă silnică.

Pentru-că a împrumutat un napoleon. Di Faustine Maurel, mare comerciant din La Rochelle, care a compărut erii inaintea judei de instrucție Leydet, e victima generozității sale. In anul 1881, atunci când n'avea de cât două-zeci și cinci de ani, și era impiecat intr'o casă de comerț din Paris, densusul fu însărcinat de a merge să facă o plată de o sută patru franci.

Nenorocirea făcu ca di Maurel să întâlnească pe drum un prieten.

— N'am nici un ban îi zise amicul împrumută-mi un napoleon.

In mod instictiv, și ne-ascultând de cât inima sa, di Maurel îi dete suma cerută.

Amicul odată dispăru, și avântul de generozitate dispăru, și impiecatul începu să cugete.

— Cum să fac plata? se întrebă el.

Și, îndată, împins de frică și de geniul său cel rău, se duse acasă, își luă o jantă și cu banii ce-i mai rămăneau plecă la Marsilia, de unde trecu in Algeria.

Acolo avu o conduită exemplară, deveni șef de lucrări, antreprenor și aceasta in timp ce curtea cu jurați de Sena îl condamnă in lipsă la zece ani muncă silnică, pentru abuz de încredere și falș.

In 1899, di Faustin Maurel se îmbolnăvi și medicul său îl sfătui de a se reîntoarce in țara sa natală, și ast-fel densusul se stabili in La Rochelle.

Considerațiunea de care se bucura in Algeria îl urmă și aci. Voiță să-l aleagă consilier comun și-l desemnară ca să facă parte din juriu.

Aceasta fu nenorocirea sa. După obiceiul, comisiunea însărcinată de a stabili listele membrilor juriului ceru dosarul judiciar al comerciantului.

Cei zece ani de muncă silnică erau menționați acolo și iată cum acela care trebuia să devie membru al juriului va fi radus inaintea juraților din Paris.

ULTIME ȘTIRI.

Budapesta, 5 Februarie. M. Sa, însoțit de mulți curteni, a sosit azi la orele 5 și 40 in capitală. L'au întâmpinat la gară primarul și căpitanul orașului, comitele suprem al comitatului, personalul căii ferate și căpitanul de cetate Galle.

Deputat al Gherlei, in locul cedatului Molnár, a fost ales cu o majoritate de 89 voturi, contele Karátsonyi Aladár. Gajzágó, in decursul votării s'a retras.

Viena, 5 Februarie. Ziarele primesc știri despre un imens scandal petrecut la curtea din Cetinge. Un duel — dar mai probabil: o bătăie ordinară cu sabia — a avut loc între Danilo, prințul moștenitor și fratele său Mirco. Cel dintâiu a fost rănit la braț. Știri primite din Berlin confirmă scandalul și spun că e la mijloc — femeie. Soția prințului Danilo a fost adică obiectul de critică a cumnatului ei Mirco și in decursul discuțiunii, cei doi frați au scos pur și simplu sabia și s'au bătut și injurat in chipul cel mai ordinar — pentru a repara onoarea soției moștenitorului de tron.

Red. respons. Ioan Russu Șirianu. Editor Aurel Popovici Barcianu.

Cel mai plăcut și cel mai bun preparat pentru văpsirea părului este

MELANOGENE

de culoare neagră și brunetă. — În timp de câteva minute prin acest excelent și nestricăcios preparat se pot văpsi în culoare neagră sau brunetă: părul, barba și mustașa. — Această culoare e permanentă și nu se poate deosebi de culoarea naturală; nu se murdărește și nu se poate spăla nici cu săpun nici cu apă caldă.

E nestricăcios și întrebuițarea e foarte simplă. Prețul preparatului e: 2 cor. 80 fileri. Preparatul, care

face părul blond,

ori-cărui păr, în câte-va minute, îi dă atât de plăcuta culoare blondaurie, în culoarea inului, cenușie sau de ori-ce culoare dorită, fără-ca să atace părul. — Prețul: o sticlută 1 cor., o sticlă mare 2 coroane.

Poftiți a fi cu atențiune la marca de patentă!

TEA HAJDU

este un preparat probat în nenumărate cazuri pentru boale de pept și plămâni.

Se poate folosi cu cel mai bun succes în contra tusei, durerii de gât, răgușelii, în contra tusei măgărești, îngrășării, în contra tuturor boalelor de pept; în contra îmbolnăvirii de gât, laringe, plămâni, în contra respirațiunii grele, a boalei de pept și a astmei etc.

Prețul: 50 fileri. 698 - 3

SPIRT CONTRA REUMEI

(spirtu. »Mankó«)

se vinde în preț de 1 coroană.

S'a dovedit ca un preparat excelent în cazuri de boale de: reumă, de cangrenă, amorțirea muschilor, dureri de nervi, de crucea spinării, de junghiuri, paralizii, amorțea de mușchi și vine, precum și pentru înviorarea pielii etc. La slăbire din pricina bătrâneții, precum și la obosele turistilor, înainte și după ture mai lungi, ajută mult prin ungera (frecarea) cu acest preparat (numai în exterior). S'a probat în cazuri nenumărate.

Gutori FÖLDES KELEMEN,

apotecă și laborator chimic

Telefon 111.

în ARAD.

Telefon 111.

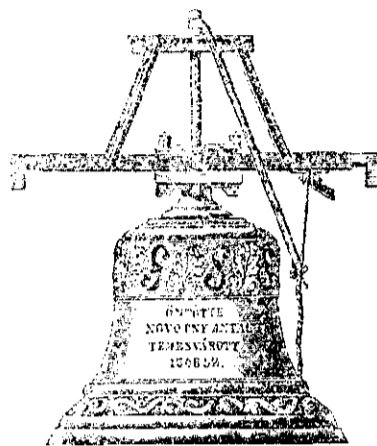
Premiat cu medalia cea mare milenară la expoziția din Budapesta în 1896

Turnătoria de clopote și de metal
a lui

Antoniou Novotny

în Timișoara-Fabrică,

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioase, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întorce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceca-ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provezute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai adărc, mai limpede mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă decât cele de sistem vechiu. așa că un clopot patentat de 327 kg este egal în tonul unui clopot de 408 kg. patent după sistemul vechiu.

Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătător, — spre preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut. — ca și spre turnarea de toace de metal. Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdeauna gata în magazin.

Preț-curanturi ilustrate se trimit la cerere grătuit și franco.

505 - 48

Lucru solid, durabil și elegant. — Marfa gata din materialul cel mai bun.

Sistem nou

la favorul fotografiării gratuite în marea și bogata prăvălie a lui

PORTER VILMOS

ARAD, piața Libertății în edificiul renovat al porții-de-fer.

Pentru-ca să înlesnesc răspândirea fotografiilor în mărime naturală, cu începere de azi introduc în prăvălia mea următorul sistem nou: Casseta mea va estrada publicului chitanță despre toate cumpărările, fie acelea ori cât de neînsemnate, și îndată-ce cumpărările se urcă la suma de 20 coroane

dăruiesc cu totul gratis, după ori-ce pesă, un portret în mărime naturală

înalt de 65 centimetri, lucrat artistic și fidel, având a se plăti 3 coroane numai pentru imosantul cadru de hârtie al posei.

Nu trebuie, prin urmare, a se cumpăra deodată

în preț de 20 coroane, pentru-ca On. mei cumpărători să dobândească o posă în mărime naturală, ei cumpărarea se poate face și în rate; pe o fotografie pot să figureze două sau și mai multe persoane!

Pentru sezonul balurilor secția prăvăliei mele de mode atât pentru bărbați, cât și pentru dame, e înzestrată excelent. Pentru serate și petreceri recomand obiectele mele de tombolă, foarte variate și interesante.

Arad, la 1-a Ianuarie 1902.

Cu stimă distinșă:

PORTER VILMOS,

Mare prăvălie în piața Libertății, în edificiul renovat al porții-de-fer.

648 - 10

Mare deposit de pălării bărbătești în calitatea cea mai fină din fabricele cele mai renumite.